

SATVERSMES TIESA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satversmestiesa.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2026. gada 13. oktobrī

Satversmes tiesa šādā sastāvā: rīcības sēdes priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Anita Rodiņa, Jānis Neimanis, Jautrīte Briede, Veronika Krūmiņa, Mārtiņš Mits un Juris Juriss,

rīcības sēdē 2026. gada 12. un 13. oktobrī izskatījusi pieteikuma iesniedzēja ģenerālprokurora pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 156/2026),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Ministru kabineta 2023. gada 19. decembra sēdes (protokols Nr. 62) protokollēmuma 115. § 2. punktu un 2024. gada 25. jūnija sēdes (protokols Nr. 26) protokollēmuma 53. § 2. punktu (turpmāk kopā arī – apstrīdētie akti) par:

1.1. neatbilstošiem Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam, Ministru kabineta iekārtas likuma 3. pantam, Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 2. panta pirmajai daļai un 3. panta 2. punktam, Publiskas personas mantas atsavināšanas likuma 2. panta trešās daļas pirmajam, otrajam un trešajam teikumam, kā arī Komercedarbības atbalsta kontroles likuma 6. pantam;

1.2. neatbilstošiem Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta 3. punktam;

1.3. spēkā neesošiem no to izdošanas brīža.

2. Ministru kabineta 2023. gada 19. decembra sēdes (protokols Nr. 62) protokollēmuma 115. § 2. punktā noteikts:

“Zemkopības ministrijai kā valsts akciju sabiedrības “Latvijas valsts meži” akciju turētājai nodrošināt, ka ar 2024. gada 1. janvāri akciju sabiedrība “Latvijas valsts meži” skujkoku zāģbaļķu piegāžu ilgāka termiņa līgumos piemēro vidējās svērtās zāģbaļķu cenas, kas attiecīgam periodam noteiktas akciju sabiedrības “Latvijas valsts meži” īstermiņa pārdošanas procedūrā.”

Ministru kabineta 2024. gada 25. jūnija sēdes (protokols Nr. 26) protokollēmuma 53. § 2. punktā noteikts:

“Zemkopības ministrijai kā valsts akciju sabiedrības “Latvijas valsts meži” akciju turētājai uzdot valsts akciju sabiedrībai “Latvijas valsts meži” turpināt ilgāka termiņa sadarbības līgumos noteiktā mainītā cenu indeksācijas mehānisma piemērošanu līdz brīdim, kad tiks izstrādāts jauns cenošanas mehānisms visiem ilgāka termiņa sadarbības partneriem, vai līdz visu spēkā esošo ilgāka termiņa līgumu darbības perioda beigām, bet ne vēlāk kā līdz 2025. gada 31. maijam.”

3. Latvijas Republikas Satversmes 85. pantā noteikts, ka Satversmes tiesa savas kompetences ietvaros izskata lietas par likumu atbilstību Latvijas Republikas Satversmei, kā arī citas ar likumu tās kompetencē nodotās lietas. Satversmes tiesas likuma 16. pantā ir izsmeļoši uzskaitīti Satversmes tiesā izskatāmo lietu veidi.

Minētā panta 3. punktā ir noteikta Satversmes tiesas kompetence izskatīt lietas par citu normatīvo aktu vai to daļu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām (aktiem) un 6. punktā – kompetence izskatīt lietas par Latvijas nacionālo tiesību normu atbilstību tiem Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Latvijas Republikas Satversmi. Savukārt šā panta 4. punktā paredzēts, ka Satversmes tiesa izskata arī lietas par citu Ministru kabineta aktu, izņemot administratīvos aktus, atbilstību likumam. Tādējādi Satversmes tiesas kompetencē ietilpst gan Ministru kabineta izdotu normatīvo aktu atbilstības augstāka juridiska spēka tiesību normām un Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem izvērtēšana, gan arī citu Ministru kabineta aktu, izņemot administratīvos aktus, atbilstības likumam pārbaude.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētajiem aktiem ir atsevišķas iekšēju tiesību aktu iezīmes, taču tie pēc satura ir ārējie normatīvie akti. Tomēr tad, ja apstrīdētie akti nav atzīstami par ārējiem normatīvajiem aktiem, tie esot Satversmes tiesas likuma 16. panta 4. punktā minētie citi Ministru kabineta akti, kas nav administratīvie akti.

4. Gan ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. punktā paredzēto regulējumu, gan šā panta 6. punktā minētajām tiesību normām ir saprotamas normatīvajos aktos ietvertas tiesību normas. Tādēļ, lai izvērtētu, vai šā lēmuma 1.1. un 1.2. punktā norādītie prasījumi ir piekritīgi Satversmes tiesai saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. un 6. punktu, Satversmes tiesai jāpārbauda, vai apstrīdētie akti ir uzskatāmi par normatīvajiem aktiem.

Normatīvs akts ir tiesību akts, kas satur tiesību normas – abstraktus vispārēji saistošus uzvedības priekšrakstus, kas attiecas uz nenoteiktu personu loku un ir piemērojami vairākkārt. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. punktā ietvertais termins “normatīvie akti” aptver kā ārējos, tā iekšējos normatīvos aktus (*sk. Satversmes tiesas 2002. gada 22. februāra sprieduma lietā Nr. 2001-06-03 secinājumu daļas 1.2. punktu*). Ārējie normatīvie akti ir vispārsaistoši. Turpretim iekšējos normatīvos aktus publisko tiesību subjekts izdod savas vai tam padotas institūcijas iekšējās darbības organizēšanai. Šādi normatīvie akti ir saistoši pašam izdevējam, tā struktūrvienībām un darbiniekiem, bet nav saistoši trešajām personām (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 15. maija sprieduma lietā Nr. 2019-17-05 15.1. punktu*).

Ministru kabineta 2021. gada 7. septembra noteikumu Nr. 606 “Ministru kabineta kārtības rullis” 2.3.3. apakšpunktā noteikts, ka Ministru kabineta sēžu protokollēmumi vispārīgi ir paredzēti kā iekšēji tiesību akti. Tātad apstrīdētie akti pēc formas nav izdoti kā ārējie normatīvie akti. Tomēr tiesību akta veidu nosaka tā saturs, nevis forma, un līdz ar to Satversmes tiesas kompetences apjoms attiecībā uz Ministru kabineta izdotajiem aktiem ir nosakāms pēc konkrētā akta materiālajām pazīmēm un tiesiskās ietekmes, nevis tā formālā apzīmējuma.

Apstrīdētajos aktos Ministru kabinets kā valsts kapitālsabiedrības pārvaldības augstākā lēmēj institūcija ir noteicis uzdevumus tikai Zemkopības ministrijai kā valsts akciju sabiedrības akciju turētājai (*sk. Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 1. panta pirmās daļas 14. punkta “a” apakšpunktu un 10. panta pirmās daļas 1. punktu*). Apstrīdētie akti ir juridiski saistoši vienai institūcijai publisko tiesību subjekta ietvaros, un ar tiem nav tieši uzdots veikt kādas darbības ārpus valsts pārvaldes. Tātad apstrīdētie akti neattiecas uz nenoteiktu personu loku un tieši neregulē tiesiskās attiecības starp publisko tiesību subjektu un indivīdiem. Turklāt apstrīdētie akti neregulē nenoteiktu skaitu situāciju un nav piemērojami vairākkārt, jo Zemkopības ministrijas uzdevumi ir konkrēti un to izpilde ir ierobežota ar noteiktiem termiņiem. Tas, ka apstrīdēto aktu izpilde ietvēra cenu indeksācijas mehānisma

maiņu vairākos ilgāka termiņa civiltiesiskos līgumos, nepadara šos aktus par vairākkārt piemērojamiem, jo arī individuālos tiesību aktos jeb tiesību normu piemērošanas aktos var paredzēt ilgstoši pildāmus pienākumus. Tātad apstrīdētie akti pēc to satura neatbilst ne ārējo, ne iekšējo normatīvo aktu pazīmēm.

Konkrētajā gadījumā secināms, ka apstrīdētie akti ir individuāli tiesību akti, kurus Ministru kabinets izdevis, īstenojot valsts kapitālsabiedrību pārvaldības augstākajai lēmēj institūcijai piešķirtās īpašnieka funkcijas. Tas, vai publiska persona, pārvaldot pašas dibināto kapitālsabiedrību, ir ievērojusi normatīvo aktu prasības, ir šo normatīvo aktu piemērošanas jautājums (*sk., piemēram, Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 3. panta pirmās daļas 3. punktu*).

Līdz ar to apstrīdētie akti nav normatīvie akti un neatbilst Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. un 6. punktā paredzētajiem tiesību aktu veidiem. Tādēļ šā lēmuma 1.1. un 1.2. punktā norādītie prasījumi nav piekritīgi Satversmes tiesai saskaņā ar minētajām Satversmes tiesas likuma normām.

5. Satversmes tiesai jāpārbauda, vai tai ir piekritīga šā lēmuma 1.1. punktā norādītā prasījuma izskatīšana, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 16. panta 4. punktu. Proti, jāpārbauda, vai apstrīdētie akti ir citi Ministru kabineta akti, izņemot administratīvos aktus.

Administratīvā procesa likuma 1. panta trešajā daļā noteikts, ka administratīvais akts ir uz āru vērsts tiesību akts, ko iestāde izdod publisko tiesību jomā attiecībā uz individuāli noteiktu personu vai personām, nodibinot, grozot, konstatējot vai izbeidzot konkrētas tiesiskās attiecības vai konstatējot faktisko situāciju. Apstrīdētie akti ir iekšēji tiesību akti, proti, tie izdoti Zemkopības ministrijai un tieši nerada tiesiskas sekas ārpus valsts pārvaldes ietvariem. Tātad šie akti neatbilst administratīvā akta pazīmēm un ir uzskatāmi par Satversmes tiesas likuma 16. panta 4. punktā minētajiem citiem Ministru kabineta aktiem.

Līdz ar to šā lēmuma 1.1. punktā norādītais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta otrajai daļai tiesības iesniegt pieteikumu par citu Ministru kabineta aktu, izņemot administratīvos aktus, atbilstību likumam ir Valsts prezidentam, Saeimai, ne mazāk kā divdesmit Saeimas deputātiem, Ministru kabinetam un Tieslietu padomei likumā noteiktās

kompetences ietvaros. Tātad ģenerālprokurors neietilpst to personu lokā, kuras var iesniegt pieteikumu par minēto aktu atbilstību likumam.

Pieteikuma iesniedzēja ieskatā jautājums par ģenerālprokurora tiesībām iesniegt pieteikumu par minēto prasījumu ir neregulēts procesuāls jautājums, kurš jāizlemj Satversmes tiesai. Tāpat, ņemot vērā prokuratūras funkcijas, Satversmes tiesas likuma 17. panta otrajā daļā esot konstatējams atklāts likuma robs, kurš esot aizpildāms analogijas ceļā. Ģenerālprokurora tiesības iesniegt pieteikumu par Ministru kabineta aktu, izņemot administratīvos aktus, atbilstību likumam esot atvasināmas no Prokuratūras likuma 19. panta trešās daļas.

Satversmes tiesas likuma 26. panta pirmajā daļā ir noteikts, ka Satversmes tiesas likumā un Satversmes tiesas reglamentā neregulētus procesuālus jautājumus, izņemot jautājumus par procesuālo termiņu skaitīšanu un procesuālās sankcijas – naudas soda – izpildi, izlemj Satversmes tiesa. Subjekti, kuriem ir tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu, kā arī tiesību akti, par kuriem šie subjekti var iesniegt pieteikumu, ir noteikti Satversmes tiesas likuma 17. pantā. Līdz ar to jautājums par ģenerālprokurora tiesībām iesniegt pieteikumu nav neregulēts procesuāls jautājums.

Likumdevējs Satversmes tiesas likuma 17. pantā ir apzināti ietvēris izsmēlošu subjektu un attiecīgo tiesību aktu uzskaitījumu. Šādā gadījumā analogija nav pieļaujama. Citos likumos ietvertās tiesību normas nevar paplašināt minēto izsmēlošo uzskaitījumu.

Līdz ar to pieteikuma iesniedzējam nav tiesību iesniegt Satversmes tiesā pieteikumu par šā lēmuma 1.1. punktā norādīto prasījumu.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 1. un 2. punktu un 7.¹ daļu, Satversmes tiesa

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc ģenerālprokurora pieteikuma (pieteikums Nr. 156/2026).

Lēmums nav pārsūdzams.

Rīcības sēdes priekšsēdētāja

Irēna Kucina